

SEZAI ONARAL İLE SÖYLEŞİ: İSTANBUL YMM ODASI BAŞKANLIĞINDAN AYRILMASI DOLAYISI İLE.



Kuruluşundan beri İstanbul YMM Odası başkanlığını yapan Sezai Onaral'ın 2016 yılı Haziran ayı başında yapılacak oda seçimleri sonrasında görevinden ayrılması dolayısı ile kendisi ile 19 Nisan tarihinde Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi adına bir söyleşi yaptık. Yeminli mali müşavirlik mesleğinin doğuşundan itibaren, en büyük odanın başkanlığını yapan Onaral'ın değerlendirmelerinin, mesleğın

geleceğine ışık tutulması açısından önem taşıdığıının bilinci ile kendisi ile mesleğın gelişimi ve geleceği konularını konuştuk.

Önce Sezai Onaral'ın tanıtılmasında yarar vardır. 1941 Yılında Alaşehir'de ticaret ile uğraşan bir ailenin üç çocuğundan birisi olarak dünyaya gelmiştir. Bir kız ve bir de erkek kardeői vardır. İlk ve orta öğrenimini Alaşehir ve Manisa'da tamamlayan Onaral, 1962 yılında Ankara Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden mezun olmuş, aynı yıl Hesap Uzmanları Kurulu'na hesap uzmanı muavini olarak katılmış, 1965 yılında

hesap uzmanı, 1976 yılında baş hesap uzmanı olmuştur. 1973-74 Yıllarında Hesap Uzmanları Kurulu başkan yardımcılığı ve bir dönem Maliye Hesap Uzmanları Derneği başkanlığını yaptığı bilinmektedir. Sezai Onaral'ın kurul dışında, ödeme gücünü çeken bankerlerin durumlarının incelenmesi için oluşturulan kurullardan birinin (3 no.lu kurul) başkanlığını 1982 yılında yapmasının ve 1983 -1989 yılları arasında da Banker Kasrtelli ve Banker Bako'nun şirketlerinin tasfiyesini yapan kurulların başkanlığını yürütmesinin meslek hayatında önemli bir yeri olduğunu öğreniyoruz. İngiltere'de etüd ve incelemelerde bulunan Sezai Onaral, bir ara Futbol Federasyonu Denetleme Kurulu Başkanlığını ve Briç Federasyonu Yönetim Kurulu üyeliğini de yapmıştır.

Sezai Onaral, günümüzde önemli bir mesleki dergi olan Vergi Dünyası Dergisi'nin 1982 yılında kurucu başkanlığını ve yazı işleri müdürlüğünü yürütmüş ve oda başkanı iken 1992 -1994 yılları arasında İstanbul Defterdarlığı'nı yapan Onaral, 2006 yılında, yine oda başkanı iken hesap uzmanlığından emekli olmuştur.

Sezai Onaral'ın ailesi ile ilgili bilgiler ise, 1979 yılında Hayal hanım ile evlendiğini ve Onaral ailesinin Duygu adında bir kız çocuklarının bulunduğunu göstermektedir.

Söyleşi, derginin kapasitesi gereği kısmen kısaltılarak aşağıdadır.

1989 Yılında yasa çıkmış oda kurulmuş, üyeler belirlenmiş durumda siz başkan oldunuz, mesleği nasıl görüyordunuz? Beklentileriniz nelerdi ?

1989 Aralık ayında oda başkanı oldum. Ama önce bir anımı

anlatmalıyım. İki yıl sonrada defterdar oldum. Bakan Sümer Oral'ın yanında Gelirler Genel Müdürü Zekeriya Temizel defterdar olduğumu ve oda başkanlığından ayrılmamı tavsiye etti. Ben de 500 dolayında seçmenim olduğunu, onların icazetini almam gerektiğini söyledim...

1989 Yılında yasa çıkınca ben banker denetiminin sonlarına gelmiştim. O arada Geçici Kurul oluşturulmuştu. Prof. Morgül kurulun başkanı idi. 50-60 Maliye Bakanlığı hesap uzmanı, müfettişi, gelirler kontrolörü bana telefon edip geldiler. Görev yaptığım Banker Kastelli'nin bürosuna geldiler. O günler zor günlerdi.. binlerce müşteri var.. onlar ile uğraşıyorum.. O gün toplantıya başkanlık yaptım. Ve sonraki günler, Ankara'dan gelen geçici kurul üyeleri de görev yaptığım yere geldiler ve bir kaç toplantı daha yaptık. Yasanın geçmişi de çok uzundu. 1950-1989 yılları arasında Meclis'te onüç taslak kadük olmuştu... Özal, Pakdemirli'ye yasanın çıkması için, önceki girişimleri engelleyici davranışlar içinde olan Barolar Birliği ile konuşmasını istemiş ve gerekirse temsil hakkını kaldıralım demiş.. Bana bunu Pakdemirli anlattı. Ve bu çabalar sonucunda yasa çıktı.

Geçici kurul İstanbul'a gelince bana seçime gidinceye kadar bir yönetim kurulu oluştur dediler. O zaman 200-300 kişiyiz. Çoğunluk hesap uzmanlarında.. Ben, yönetim kurulunun hepsini hesap uzmanlarından yapmayalım dedim.. Ticaret Odası'nın bir salonunda toplandık, gelenlerden 50'şer lira aldık. 17.000 Lira toplandı. Seçim yapıldı beş kişi de hesap uzmanı çıktı. Hüseyin Perviz Pur muhasebecilikten geliyordu. Onu orada tanıdım. Bir süre sonra 525 kişi olduk. Yönetim kurulunun hepsinin hesap uzmanı olmasını istemedim. İstifa ederim dedim... Seçim oldu iki hesap uzmanı kökenli, bir maliye müfettişi, bir kontrolör ve bir muhasebeci yönetim kuruluna seçildi. Ben de 525 kişinin oyunu aldım.. Bu arada tasfiye kurulundan da ayrılmıştım. Hesap Uzmanları Kurulu'na gittik, ben başkan oldum.. İlk yönetim kurulu,

Sezai Onaral, Recep Bodur, Süleyman Genç, Vehbi Karabıyık ve Hüseyin Perviz Pur'dan oluştu. Kıdemi dolayısı ile başkan yardımcısı Recep Bodur olacaktı.. İstemedi Süleyman Genç başkan yardımcısı oldu. Vehbi Karabıyık mali işlerden sorumlu üye oldu. Hüseyin Peviz Pur genel sekreter oldu.

İki sene içinde üye sayımız 700- 800 kişi oldu. Maliye Bakanlığındaki kavgaları buraya hiç getirmemek için prensip kararı almıştık. Bu herkesin eşitliği ilkesi idi. İkinci ilkemiz politikanın odaya sokulmaması idi. Herkes yeminli mali müşavirdir . Ve üçüncü ve en önemli ilkemiz bu mesleği dünyaya yararlı bir meslek haline getirmek istememizdi...

Ben de onu öğrenmek istiyorum.. Beklentileriniz nelerdi ?

Biliyorsunuz bütün dünyada mali denetimde yabancı şirketlerin etkinliği var. İsim yapmışlar.. eğer 1950 yılında yasamız çıkmış olsa idi. 1990'larda bizim de dünya çapında denetim şirketlerimiz olurdu. Bu yapılamadığı için biz de müktesep hak yolu ile alan yaratılmasına yöneldik.. Özal, yabancı şirketler için mütekabiliyet esasının getirilmesini istiyordu... Ama baba Bush bunların dünyaya yayılmalarının yolunu açtı... Bu uygulamanın olumlu olduğunu düşünüyorum. Çünkü onları yakından tanımak fırsatımız oldu. Ve zamanla onlar gibi büyük denetim şirketlerimiz oldu. Hedeflerimizden birisi buydu.. İktidarlara yerli yeminli mali müşavirlik şirketlerinin, yerli SMMM Şirketlerinin desteklenmelerini istedik. Onlar yabancı dil bilen Türk uzmanları alıyorlar, büyük paralar kazanıyorlar.. Başbakanlığa gittiğimde müsteşar, Türk şirketlerinin destekleneceğini söyledi..

**Beklentilerinizin gerçekleşme durumu üzerinde
konuşabilirmiyiz? Bir de kadınların meslekteki durumu
var...**

Burada yirmi beş yıldır neler yaptığımızı değil, neler yapamadığımızı anlatmak isterim... İstedığımız oranda değil ama % 5-10 oranında kadın yeminli mali mşavirimiz var.. Müktesep hak dolayısı ile gelen kadın sayısı fazla olmadı. Şimdi müktesep hak kaldırıldı.. Herkes sınava giriyor, doğrusu da bu. Ama meslek oluşturulurken bir birikim vardı. 1950- 1990 arasında kaybedilen zamanı kazanmak için bu birikimden yararlanmak gerekiyordu. Şimdiye kadarki aktiviteleri ile İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Odası'nın önemli bir deneyim yeri olduğunu düşünüyorum... Sınava girenlere bakıyorum. Yabancı dil biliyorlar, donanımlı bir gençlik var.

**Şimdi meslekte bugün muhasebeciler var. Onlar mesleğe uyum
sağlayabildiler mi ?**

Bu mesleğe sahip çıkanlar piyasadan gelenlerdir. Neden? Maliyeciler zaten meslekleri olduğu için ikinci meslek olarak yeminli mali müşavirliğe itibar etmediler. Bakın ne zaman itibar ettiler biliyormusunuz ? Hesap Uzmanları Kurulu, Maliye Teftiş Kurulu kapandığı zaman.. Maliye misyonunun buraya gelmesindeki handikabı Şöyle anlatayım : Meslek için Maliye Hesap Uzmanları Derneği kuruldu. Bu Őekilde meslek kodifiye oldu. Bu ülkede ne yazık ki Maliye'nin yaptığı herşey makes buluyor. Tekdüzen Hesap Planı da öyle olmadı mı? Uzun süre yapılamadı, Maliye Bakanlığı işin içine girdi kısa sürede gerçekleşti..

Yirmi beş senede büyük bir potansiyel yarattık, Ancak %20'sini kullanıyoruz. Bu potansiyel, değerlendirilebilirsek yeminli mali müşavirlik

Türkiye'ye damgasını vurabilir. Yabancı şirketler bağımsız denetim ve muhasebe denetiminden çok, tasdikten para kazanıyorlar. Bunu onlar da söylüyor. İşletmeler tasdikten memn. Çünkü tasdik eden sorumluluk alıyor, rapor yazıyor. İş adamı bu rapor bana lâzım diyor. Türkiye modelini dünyaya plase edeceğiz, neden biliyormusunuz ? Amerika'daki denetim krizlerini düşünün, Arthur Andersen'i düşünün. Bu krizleri engellemek için yeni kanunlar çıkardılar. Biz 1995'de tasdik tebliğini hazırlarken sorumluluğu benimsedik. Yirmi beş sene sonra sorumluluk bizim en büyük güvencemiz olmuştur. Bu odadan sorumluluğu kaldırırsanız SMMM odası gibi oluruz. Türkiye gibi büyük bir ülkede yirmibeş senede ayakta kalması mucizedir. Türkiye'de kaygan bir ortam vardır. Ben ayakta kalmamızı başlangıçta aldığımız prensip kararlarına bağlıyorum. Geçen süre içinde beraber yaşamayı öğrendik, birlikte nelerin yapılabileceğini gördük.. Rahmetli Ahmet Bayrak, bir genel kurulda benim televizyona çıkmadığımı, beyanat vermediğimi söyledi. Ben de, bankerlerin tasfiye kurulu başkanı iken, defterdar iken her gün konuşuyordum. Ama odada konuşursam bana, konuşmazsam size yarar dedim. Kavga etmeyerek birlikte çalışırsak, işlerimizi ikiye - üçe katlamak şansımız var. Size bir örnek vereyim. Kamu Gözetimi Kurumu oluşturuldu. 2200 Üyemizin piyasada çalışan 1200'ünün 900'ü bağımsız denetçi oldu. Fena mı oldu? Siyasi iradenin kurduğu bir kurumu benim karşıma almam doğru olmaz.

Şurasını açıklığa kavuşturabiliyoruz ? bağımsız denetim mesleği ile yeminli mali müşavirlik mesleği nasıl bağdaşacak..?

Bakın burada 900 bağımsız denetçi var. Kamu Gözetimi Kurumu'nun beş bin şirketi var. 7000 Firma ciro bakımından tasdik yapan yeminli mali müşavir şirketleri ile çalışıyor. Bu müessese şöyle çalışacak : Firmalar, yeminli müşavirden KGK'nın standartlarına göre bağımsız denetim için rapor

alacak ve hem de zaten yaptığı tasdik sözleşmesine göre tasdik raporunu düzenleyecek. Tasdik raporunu Maliye'ye verecek. Ötekini de bağımsız denetim raporu isteyene verecek. Bunun için de % 10 -20 ücret artışı olacak. İş adamı benim bağımsız denetime ihtiyacım yok diyor. Bu SPK'nın getirdiği bir şey, ben neden ekstra para vereyim diyor.. Bu konuda KGK ile aramızda bir diyolog var. Ama üst üste yaşanan seçimler ve Güneydoğu'daki olaylar nedeni ile bunu yayınlamıyorlar. Bu iki usulü uygulayan büyük gruplar var. İki usul arasında % 10 -12 fark buluyorlar. Aklın yolu birdir.. Size bir örnek vereyim. 1950 Öncesi bizim büyüklerimiz Almanlar ile birlikte Vergi Usul Kanunu standartlarını koymuşlar. Vergi standartları vergi ile ilgilidir. 1975'li yıllarda Amerikalı muhasebeciler dünyada aynı dili kullanalım diye, uluslararası muhasebe standartlarını ve bağımsız denetim standartlarını koymuşlar. Bilançolar İngiltere'de, Almanya'da aynı olacak. Ben diyorum ki, kıdem tazminatını masraf yazarsak, bizim bilançolar da şeffaf olmaz mı? Biz bunu şimdiye kadar masraf yazmadık ve kimse işin içinden çıkamıyor. Yazsa idik şimdi gerekli fon birikmiş olurdu..

Uluslararası muhasebe standartlarında olduğu gibi belirli kıstaslar ile karşılık ayırmak çözüm olabilir..

İyi ama, 20, 30 değil 60 sene geçti bir mesafe alamadık. Böyle konuları çözemediğimiz için başka konuları gündeme alamıyoruz. Handikapları belirtmeye devam edeyim. Bir kurum olabilmemiz için daha yolumuz var. Ama geçen gün Mustafa Aysan hoca, siz, bu mesleği Türkiye'de kabul edilebilir bir noktaya getirdiniz dedi. .. Geçen gün Maliye Bakanlığı'ndan bir arkadaş yeminli mali müşavirlik mesleği olması gereken yerde mi ? dedi. Değil dedim. Türkiye'de hangi kurum olması gereken yerde, bir bakalım dedim... Bizim kütükte 2200 değerli adamımız var, bunları asgari müştereklerde bir araya getirmek hiç kolay değil.... Biz birikimi olan maliyeciler ile piyasa

tecrübesi olan arkadaşları bir araya getirdik. Yani birinin eksikliğini, diğerinin artışı ile tamamlayarak mesleği bir yerlere getirdik. Bu Cumhuriyet tarihinde bir ilktir.

Neden CPA örneğini almadık ?

Biz kendi modelimizi yapmaya çalıştık. Bunun eksikleri var, fazlaları var. Ama bizim buna inanmamız lâzım. Ben inanmamış olsam burada ne işim vardı. Sevinerek söyleyeyim, bu misyona inanan %50-60 yeminli mali müşavir var.

Yirmi beş yıllık bir deneyim var. Kuşkusuz olumlu taraflar da var.

Olumlu taraflarından birisi, yeminli mali müşavirliğe şirketleşmenin getirilmesi olmuştur. Örneğin avukatlarda bu özellik hala yoktur. Türk modelinde yeminli mali müşavirlik şirketleri geniş bir hizmet sunabiliyor... Türk modeli bağımsız denetim mi ? tasdk mi ? yoksa ikisi birden mi ? ... bizim modelimizde 100.000 Türk şirketi beş senedir denetim bekliyor. Yeni Türk Ticaret Kanunu yapılırken murakıplık kaldırıldı. Yeni duruma göre beş senedir tebliğ taslağı hazır. Bu siyasi iktidardan beklenen bir karar. YMM hangi firmalara bakacak, SMMM hangi firmalara bakacak ? Kamu Gözetimi Kurumu'nun gelecekteki perspektifi ne olacak ? Kamu Gözetimi Kurumunu baştan beri destekledim. Siyasi iktidarın tercihi; düzeltmek için onun yanında olmam lâzım. Bu davranışımız odamızın itibarını artırdı... Benim mesleğim o mesleği yapmauya engel değil. Bu gerçekleri bilerek mesleğimizi bunların üzerine inşa ettik. Benim sürem doldu. Bundan sonra neler yapılması gerektiğini de gençlere bırakmamız gerekiyor.... Ben başka başka meslekten gelen yeminli mali müşavirleri ayırmıyorum. Briçten öğrendim. Mevcutlar ile neler yapabiliriz diye düşünürüm.

Başkan, bir de yirmi beş yıldır yaşadığınız ilginç olaylardan söz edebilirmisiniz ?

Bu odada disiplin soruşturması konusu çok önemlidir. İnanın hiç bir odada bu kadar çok rapor, bu kadar çok düzenleme yoktur. 2500 Disiplin soruşturma dosyası geldi geçti. Bunların arasında birisini anlatayım size. Adil davranıyorduk, şikayet gelmiyordu. Bir gün eski bir milletvekili geldi. Biraz serzenişte bulundu. Odanın kurulduğu ilk yıllardı. Size haksızlık mı yaptığımızı düşünüyorsunuz dedim. Dosyaya yeniden bakacağım dedim. Ertesi gün dosyayı inceledim. Hakikaten atladığımızı gördüm. Disiplin kuruluna gönderilmeyebilirmiş.. Çağırdım kendisinden özür diledim. Yanlış yapmışız dedim. İniyatifi sizin lehinize kullanmamışız dedim. Aylık toplantıda sizinle ilgili yanlışlığı, haksızlığı beyan edeyim dedim. Hiç gerek yok. Bu söyledikleriniz bana yeter dedi. Düşünün İstanbul Yeminli Mali Müşavirler odasında bu hata yapılıyorsa, Türkiye’de neler yaşanıyor kim bilir.

**Hata yapma, haklı haksız meselesi üzerinde duruyorsunuz.
Bunu biraz açarmısınız lütfen?**

Ben 21 yaşında hesap uzmanları kuruluna girdim. Öğrendiğim ilk şey adil olmaktı. Hayatım boyunca hiç kimseye adil olmayan bir davranış içinde olmadım. Mesleğe girdiğiniz zaman bütün değerleriniz alt üst oluyor. Bambaşka bir insan oluyorsunuz. Bunu benden başka söyleyen maliyeci de fazla değildir. On sene sonra sizin kişiliğiniz ortadan kalkıyor, maliye kişiliğiniz size yapışıyor. Hesap uzmanlarından teftiş heyeti biraz daha farklıdır. Onlar yönetici yetiştiriyorlar. Olaylara biraz daha yukardan bakarlar.

Bize zaman ayırdığınız teşekkür ederiz....

Not : Söyleşiyi Dr. Oktay Güvemli yapmış, Züleyha Özen (SMMM bantları çözmüş redaksiyonu yapmıştır.

Sayın Onaral'dan ve odadan aldığımız bir kaç bilgiyi buraya aktarıyoruz.

Yıllar itibarı ile sürekli denetim ve tasdik raporları

<i>Yıl</i>	<i>İstanbul</i>	<i>Türkiye</i>
<i>2001</i>	<i>11.179</i>	<i>18.181</i>
<i>2005</i>	<i>13.238</i>	<i>20.448</i>
<i>2010</i>	<i>16.766</i>	<i>26.401</i>
<i>2015</i>	<i>18.596</i>	
<i>2016</i>	<i>19.400</i>	

Not : 2015 ve 2016 yıllarına ait Türkiye sayıları bulunamamıştır.

Mükellef sayıları ve sürekli denetim tasdik sözleşmesi sayısı

Yıllar *Mükellef sayısı* *Sözleşme sayısı* *Oran*

2004	632.093	19.419	% 3,07
2008	640.679	26.979	% 3,46
2012	662.190	28.421	% 4,29
2014	673. 423	29.521	% 4,38

Odalar itibarı ile yeminli mali müşavir sayısı (2016 başı)

<i>Oda adı</i>	<i>YMM sayısı</i>
<i>Adana</i>	154
<i>Ankara</i>	1.460
<i>Antalya</i>	78
<i>Bursa</i>	186
<i>Eskişehir</i>	63
<i>Gaziantep</i>	131
<i>İstanbul</i>	2.208
<i>İzmir</i>	421
<i>Toplam</i>	4.701

İstanbul YMM Odası üyelerinin geldikleri yerler (2016 başı)

<i>Kökeni</i>	<i>sayısı</i>
<i>Hesap uzmanı</i>	532
<i>Maliye müfettişi</i>	117
<i>Gelirler kontrolörü</i>	395
<i>SMMM</i>	499
<i>Banka murakıbbı</i>	67
<i>Denetçi</i>	15
<i>Vergi denetmeni</i>	375
<i>Gümrük müşaviri</i>	19
<i>Vergi dairesi müdürü</i>	5
<i>Vergi müfettişi</i>	10
<i>Profesör</i>	202
<i>Toplam</i>	2.236

TÜRMOB üye sayısı – eğitim durumuna göre – 2016 başı

<i>Okul türü</i>	<i>SM</i>	<i>SMMM</i>	<i>YMM</i>	<i>Toplam</i>
<i>İlk okul</i>	<i>1.070</i>	<i>394</i>	<i>-</i>	<i>1.464</i>
<i>Meslek lisesi</i>	<i>4.479</i>	<i>8.250</i>	<i>-</i>	<i>12.729</i>
<i>Ön lisans</i>	<i>1.479</i>	<i>2.855</i>	<i>-</i>	<i>4.281</i>
<i>Lisans</i>	<i>2.879</i>	<i>71.508</i>	<i>3.701</i>	<i>78.178</i>
<i>Yüksek lisans</i>	<i>47</i>	<i>4.377</i>	<i>659</i>	<i>5.083</i>
<i>Doktora</i>	<i>1</i>	<i>119</i>	<i>341</i>	<i>461</i>
<i>Toplam</i>	<i>9.902</i>	<i>87.593</i>	<i>4.701</i>	<i>102.196</i>



Söyleyişiyi yapan Dr. Oktay Güvemli, Sezai Onaral ile...